

Tussen wet en werkelijkheid

Tien dagen lang trotseren bezoekers van het jaarlijkse Internationale Documentairefestival Amsterdam IDFA meer dan driehonderd documentaires vanuit de gehele wereld. Ook voor juristen zijn er genoeg inspirerende verhalen te zien. Een piepkleine selectie.

Tekst: Olga van Ditzhuijzen

Maandenlang werd ze verkracht. In een flatje, ergens in Den Haag moest de Nigeriaanse vrouw verschillende mannen toelaten om de kosten van haar reis terug te betalen. Schrijnend. Of is het verzonnen? De feiten zijn amper te controleren. Na het opnemen van haar verklaring zegt onderzoeker Ed: 'Wie bezoekt die vrouwen eigenlijk? Mij hebben ze nog nooit benaderd...'

Fascinatie

De film *Sekspolitie* geeft een uniek inkijkje in het dagelijks werk van onderzoeksteam 'Commerciële Zeden' in Den Haag. Film-maker Roy Dames volgde de onderzoekers John en Ed in hun bevlogen strijd tegen mensenhandel en illegale prostitutie. Een onduidelijk web van steeds veranderende regelgeving, politieke belangen en valse aangiftes maakt hun werk niet er eenvoudiger op en het lukt nauwelijks om daders achter de tralies te krijgen. Sterker nog: tot nu toe leidde geen enkele van de aangiftes tot een zaak.

Roy Dames (1953) is een veelfilmer. Hij maakte ruim dertig films over sociaal-maatschappelijke kwesties, veelal over mensen aan de zelfkant van de samenleving. Door lang met zijn onderwerpen op te trekken weet hij hun vertrouwen te winnen en krijgt hij vaak een unieke blik in hun dagelijks leven. Tot zijn bekendste films horen *Meiden van de Keileweg* (2002), *Foute Vrienden* (2010) – waarvoor hij zestien jaar lang vier Amsterdamse criminele vrienden in zijn stamcafé volgde – en de serie *Dossier Loverboy* (2008), die omroep NTR in een reeks – gewonnen – rechtszaken met boze vermeende 'loverboys' deed belanden. Altijd maar die onderwereld? 'Het fascineert me waarom mensen doen wat ze doen,' zegt Dames, 'wat ze beweegt. Niemand is uitsluitend misdadiger, of

Rechercheurs Frans, Anita & Ed uit Commerciële Zeden

IDFA vindt plaats van 14 tot 25 november in Amsterdam, op 8 november begint de online kaartverkoop. Het gehele programma is te zien op www.idfa.nl.

Foto: Photo by Roy Dames – KeyDocs

moslim, of pooier: ieder mens heeft zo veel schakeringen. We zijn complexe wezens.'

Ranzige wereld

Met *De Sekspolitie* bevindt Dames zich voor het eerst aan de sterke kant van de wet. 'Dat was wel eens prettig, het scheelt een hoop gezeur,' zegt Dames. De betrokkenheid en geintjes van de Haagse onderzoekers, die

nuchter laveren door de ranzige wereld van illegaliteit en misdaad, zijn ontwapenend. 'Je ziet dat ze oprecht hun best doen,' beaamt Dames. 'In mijn andere films is natuurlijk altijd veel kritiek op de politie, want "die doet niks". Nu zag ik hun frustraties, het vechten tegen de bierkaai met een eindeloos geduld.'

Het onderzoeksteam bezoekt bordelen voor paspoortcontroles, neemt aangiftes op van vermeende Afrikaanse slachtoffers van mensenhandel ('Dus u zegt dat u met een luchtballon bent overgestoken naar Spanje?') en probeert uit alle macht grip te krijgen op het waarheidsgehalte in verhalen van pooiers en prostituees.

Mensenhandel

Belangrijkste ergernis is de reeks dubieuze aangiftes. 'Er zijn advocaten die hun cliënt adviseren om aangifte van mensenhandel te doen, dan krijgen ze nog drie maanden verblijfsvergunning.' Sinds de introductie van de B9-regeling, een onderdeel van de vreemdelingenwet, is een 'vage' aanwijzing van mensenhandel voldoende. Andere landen eisen een 'concrete' aanwijzing. Volgens de Haagse recherche lokt dat veel illegalen naar Nederland. 'Het is allemaal politiek. Heel correct hoor, en meelevend, maar het staat mijlenver af van de praktijk. Dat wilde ik in deze film laten zien.'

Meer filmtips

Almost 18

Drie minderjarige Rotterdamse straatjongens worden negen maanden gevolgd tijdens hun verblijf in een detentiecentrum. De vraag is wat er in hun leven verandert als ze dadelijk achttien worden.

The Staircase

Acht jaar na zijn veroordeling voor de moord op zijn vrouw gaat Michael Peterson in beroep na twijfels over de betrouwbaarheid van een getuige-deskundige. Het proces stond eerder centraal in de bloedstollende miniserie *The Staircase*.

The Central Park Five

Reconstructie van een geruchtmakende verkrachtingszaak in Central Park in 1989. De onschuldige veroordeelden, die na jarenlange detentie uiteindelijk zijn gerehabiliteerd, spreken vrijuit over het opgefokte klimaat waarbinnen de justitiële dwaling kon plaatsvinden.